

Joanna Koczur

ORCID: [0000-0002-1117-4941](https://orcid.org/0000-0002-1117-4941)

Instytut Prawa, Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Marek Leśniak

ORCID: [0000-0002-1204-0988](https://orcid.org/0000-0002-1204-0988)

Instytut Prawa, Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wiedza pracowników administracji publicznej na temat weryfikowania dokumentów w kontekście ustawy o dokumentach publicznych

<https://doi.org/10.19195/978-83-229-3843-0.8>

Abstrakt: Prezentowany artykuł jest doniesieniem z badań empirycznych przeprowadzonych w Zespole Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Przedmiotem badań ankietowych uczyniono poziom przygotowania urzędników administracji publicznej do weryfikacji tożsamości lub uprawnień petentów na podstawie przedkładanych przez nich dokumentów. Generalnie wyniki prezentowanych badań własnych prowadzą do wniosku, iż pracownicy administracji publicznej nie są odpowiednio przygotowani do sprawdzania autentyczności okazywanych im dokumentów.

Słowa kluczowe: dokument, administracja publiczna, weryfikacja autentyczności.

Wprowadzenie

O potrzebie wprowadzenia w Polsce odpowiednich uregulowań prawnych w obszarze dokumentów publicznych dyskutowano na wiele lat przed uchwaleniem ustawy

z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (dalej jako ustawa o dokumentach publicznych albo u.d.p.)¹. M. Goc wskazywał na rosnącą po przemianach ustrojowych przestępczość związaną z fałszowaniem dokumentów², utrzymując się przez lata na wysokim poziomie³. Jednym z zadań stawianych przed oczekiwaną ustawą było merytoryczne przygotowanie pracowników administracji państwowej i samorządowej do weryfikacji autentyczności dokumentów. Zwrócono przy tym uwagę na obserwowany „znaczny poziom inercji i niewiedzy urzędów, instytucji i organów państwowych, a także funkcjonujących w wymiarze sprawiedliwości nt. niebezpieczeństw wynikających z fałszerstw dokumentów”⁴. Celem prezentowanych badań było sprawdzenie, czy wejście w życie ustawy o dokumentach publicznych wpłynęło na pracę urzędników administracji publicznej. Jaka jest w ogóle ich wiedza na temat regulacji z ustawy o dokumentach publicznych, które bezpośrednio dotyczą ich pracy? Jako główny problemem badawczy postawiono kwestię poziomu przygotowania pracowników administracji publicznej do weryfikacji tożsamości lub uprawnień petentów na podstawie przedkładanych przez nich dokumentów. Zebrane w toku badań ankietowych informacje miały umożliwić zgromadzenie danych pozwalających na udzielenie odpowiedzi na następujące szczegółowe pytania badawcze:

1. Czy pracownicy administracji publicznej wiedzą, czym jest „dokument publiczny” w świetle ustawy o dokumentach publicznych?
2. Czy ankietowani wiedzą o obowiązywaniu w Polsce ustawy o dokumentach publicznych oraz czy wiedzą, od kiedy ww. ustawa obowiązuje?
3. Czy znają oni rodzaje dokumentów publicznych wyróżnione przez ustawę o dokumentach publicznych oraz czy wiedzą, jakiego rodzaju obowiązki nałożono na nich na mocy ww. ustawy?
4. Czy ankietowani są szkoleni w przedmiocie weryfikowania autentyczności dokumentów? Jeśli tak, to jak często uczestniczą w tego rodzaju szkoleniach? Jak oceniają ich poziom? Przez kogo takie szkolenia są prowadzone?
5. Czy respondentom znane są poszczególne rodzaje zabezpieczeń dokumentów oraz czy potrafią je wymienić? Które z nich w praktyce wykorzystują oni do weryfikacji autentyczności dokumentów?
6. Jak respondenci oceniają swój poziom kompetencji w obszarze weryfikacji autentyczności dokumentów publicznych w skali od 1 (brak) do 5 (kompletna wiedza)?

¹ T.j. Dz. U. z 2003 r. poz. 1006.

² M. Goc, *O potrzebie uregulowań prawno-organizacyjnych problematyki dokumentów publicznych*, „Człowiek i Dokumenty” 2009, nr 13, s. 7

³ *Idem*, *Przestępczość przeciwko dokumentom wciąż groźna*, „Człowiek i Dokumenty” 2016, nr 43, s. 29–36.

⁴ *Idem*, *O potrzebie...*, s. 12.

7. Czy ankietowani wiedzą, czym różni się przerobienie od podrobienia dokumentu i czy potrafią wskazać różnice?
8. Czy kiedykolwiek w swej pracy ankietowani spotkali się z dokumentem przerobionym lub podrobionym?
9. Po czym – zdaniem respondentów – można odróżnić dokument przerobiony, a po czym dokument podrobiony?
10. Jakie kroki ankietowani podejmują w razie nabrania podejrzeń, że petent przedkłada im dokument przerobiony albo podrobiony?
11. Czy w miejscu pracy ankietowanych istnieją procedury, co należy zrobić w wyżej opisanej sytuacji?
12. W jaki sposób respondenci oceniają autentyczność przedkładanych im dokumentów?
13. Czy w miejscu pracy respondenci mają dostęp do szkła powiększającego oraz lampy UV w celu weryfikacji autentyczności dokumentów?
14. Czy ankietowani mają dostęp do wzorców autentycznych dokumentów? Jeśli tak, to do jakich baz? Do wzorów jakich dokumentów mają oni dostęp?
15. Czy w miejscu pracy ankietowani mają dostęp do konsultacji eksperckiej odnośnie do autentyczności dokumentu petenta?
16. Czy ankietowani znają bazę PRADO? Jeśli tak, to czy korzystają z niej w praktyce oraz jakie dokumenty weryfikują oni na podstawie dostępnych w bazie danych PRADO wzorców autentycznych dokumentów?
17. Czy respondenci są świadomi możliwości bycia pociągniętym do odpowiedzialności karnej za uchybienia przy weryfikowaniu autentyczności dokumentów przedkładanych przez petentów? Czy wiedzą, w jakich sytuacjach może to nastąpić oraz na jakiej podstawie prawnej?

1. Regulacje prawne dotyczące weryfikowania autentyczności dokumentów publicznych przez funkcjonariuszy publicznych

Artykuł 42 u.d.p. nakłada na funkcjonariuszy publicznych szereg obowiązków związanych z weryfikacją autentyczności dokumentów publicznych. Zgodnie z ust. 1 wymienionej regulacji funkcjonariusz publiczny dokonujący, w zakresie swojej właściwości, czynności na podstawie okazywanych lub składanych dokumentów publicznych zapoznaje się z danymi i informacjami, o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 1–3 (tj. zawartymi w Rejestrze Dokumentów Publicznych plikami graficznymi zawierającymi widok ogólny wzorca dokumentu publicznego oraz jego elementy charakterystyczne, opisem dokumentu publicznego zawierającym w szczególności: datę wprowadzenia wzoru do obrotu prawnego, datę rozpoczęcia wydawania dokumentu publicznego danego wzoru, okres ważności dokumentu publicznego, datę zakończenia wydawania

dokumentu danego wzoru, a także z plikami graficznymi obrazującymi elementy zabezpieczeń przed fałszerstwem przeznaczone do weryfikacji autentyczności dokumentu publicznego pierwszego i drugiego stopnia, wraz z opisem sposobu dokonywania tej weryfikacji). Funkcjonariusz publiczny – zgodnie z ust. 2 cytowanego przepisu – kontroluje autentyczność dokumentów publicznych w zakresie pierwszego stopnia weryfikacji, o którym mowa w art. 7 ust. 4 pkt 1 u.d.p. (tj. przeznaczonego dla osób sprawdzających autentyczność przedkładanych dokumentów publicznych bez użycia sprzętu technicznego), natomiast zgodnie z brzmieniem ust. 3 ww. przepisu – weryfikacja autentyczności dokumentów publicznych przez funkcjonariusza publicznego obejmuje również drugi stopień weryfikacji, o którym mowa w art. 7 ust. 4 pkt 1 (tj. przeznaczony dla pracowników podmiotów publicznych weryfikujących autentyczność przedkładanych dokumentów publicznych z wykorzystaniem ogólnie dostępnych przyrządów powiększających lub emitujących promieniowanie UV). W świetle tej regulacji funkcjonariusz publiczny powinien dysponować co najmniej jednym z dwóch wymienionych w ustawie o dokumentach publicznych urządzeniach: przyrządami powiększającymi lub emitującymi promieniowanie UV (w kontekście kryminalistycznej wiedzy o efektywności weryfikacji dokumentów bardziej racjonalna byłaby oczywiście regulacja nakazująca wykorzystywanie przez pracowników administracji publicznej obu z wymienionych urządzeń).

Za przekroczenie swoich uprawnień lub niedopełnienie obowiązków (a zatem i obowiązku odpowiedniej weryfikacji przedkładanych dokumentów) i działanie tym samym na szkodę interesu publicznego, funkcjonariusz publiczny odpowiada karnie, podlegając karze pozbawienia wolności do lat trzech (art. 231 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁵).

2. Opis badań własnych

Badania empiryczne przeprowadzono metodą wywiadu (techniką badań ankietowych). Narzędziem badawczym uczyniono autorski kwestionariusz ankiety złożony z 32 pytań merytorycznych (zarówno w formie otwartej, jak i zamkniętej; kwestionariusz ten zawierał pytania do rozstrzygnięcia, jak również w postaci skal) oraz pytań metryczkowych. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety były pytaniami zarówno o wiedzę, jak i o opinię.

Charakteryzując grupę badawczą, należy wskazać, iż stanowili ją pracownicy administracji publicznej (rządowej oraz samorządowej) z obszaru województwa śląskiego, którzy w ramach swej pracy ustalają tożsamość lub uprawnienia klientów na

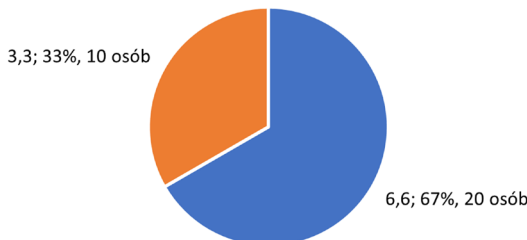
⁵ Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.

podstawie przedkładanych im dokumentów. W badaniu wzięło udział łącznie 30 ankietowanych (w tym 26 kobiet oraz 4 mężczyzn) – wśród nich 9 pracowników administracji rządowej oraz 21 – samorządowej. Byli to pracownicy administracyjni następujących instytucji: urzędów miast, urzędów gmin, urzędów stanu cywilnego, inspekcji sanitarnych, ośrodków pomocy społecznej, uczelni wyższych. Zdarzało się jednak, że przełożeni – po zapoznaniu się z treścią ankiety – zabraniali swym pracownikom brania udziału w przedmiotowych badaniach ankietowych. Staż pracy ankietowanych w administracji publicznej wynosił w przypadku aż 22 ankietowanych (73%) powyżej pięciu lat. Ankietowani wskazali, że weryfikują tożsamość lub uprawnienia petentów na podstawie przedkładanych im: dowodów osobistych, paszportów, legitymacji, aktów stanu cywilnego, aktów notarialnych, świadectw szkolnych, dyplomów ukończenia studiów/kursów, decyzji czy zaświadczeń.

3. Prezentacja wyników

Otrzymane wyniki badań prezentują się następująco:

Pytanie 1. Czy wie Pani/Pan, czym jest "dokument publiczny" w świetle ustawy o dokumentach publicznych?

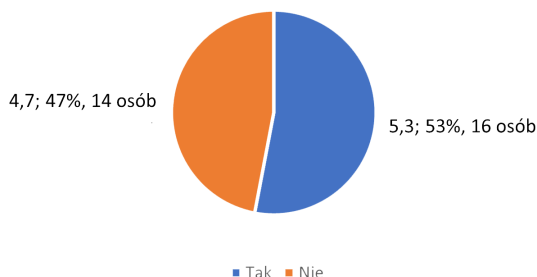

Wykres 1. Odpowiedzi na pytanie 1

Źródło: opracowanie własne.

Spośród 20 ankietowanych (67%), którzy zadeklarowali, iż znają ustawową definicję „dokumentu publicznego”, 14 osób podało poprawną, legalną definicję, z kolei 6 osób podało jedynie przykłady takich dokumentów, wyliczając alternatywnie: dowód osobisty, paszport, prawo jazdy.

Pytanie 2. Czy wie Pani/Pan o obowiązywaniu w Polsce ustawy o dokumentach publicznych?

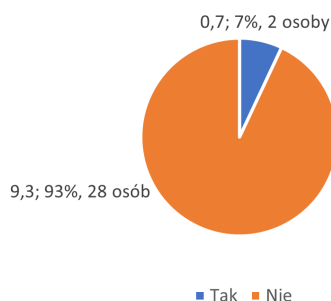

Wykres 2. Odpowiedzi na pytanie 2

Źródło: opracowanie własne.

16 osób (53%) zadeklarowało, iż wie, że w Polsce obowiązuje ustawa o dokumentach publicznych, jednak jedynie 4 z nich (25%) podały poprawny rok, od którego ww. ustawa obowiązuje (pytanie 3. o rok, od którego obowiązuje w Polsce ustawa o dokumentach publicznych), a zaledwie 4 osoby (25%) potrafiły prawidłowo wskazać 3 kategorie dokumentów publicznych – zgodnie z ustawą (pytanie 4. o rodzaje dokumentów publicznych wyróżnionych przez ustawę o dokumentach publicznych), przy czym większość z 16 ankietowanych wymieniła: dowód osobisty, paszport oraz prawo jazdy (9 ankietowanych, 56%), jedynie 4 ankietowanych (25%) wskazało prawidłowo na występowanie 3 kategorii dokumentów publicznych, a 3 ankietowanych (19%) wskazało, iż nie wiedzą, jakie to rodzaje. Tylko 10 ankietowanych (62,5%) wykazało się znajomością podstawowych obowiązków, jakie ustawa ta nakłada na pracowników administracji publicznej (pytanie 5. o rodzaje obowiązków nałożonych ustawą o dokumentach publicznych na pracowników administracji publicznej). Pozostałe 6 osób (37,5%) nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Pytanie 6. Czy jako pracownik administracji publicznej jest Pani/Pan szkolona(y) w przedmiocie weryfikowania autentyczności dokumentów?

Wykres 3. Odpowiedzi na pytanie 6

Źródło: opracowanie własne.

Aż 28 ankietowanych (93%) wskazało, iż nie jest szkolonych w przedmiocie weryfikowania autentyczności dokumentów. Na pytanie nr 7 o częstotliwość uczestnictwa w tego typu szkoleniach dwóch ankietowanych, którzy potwierdzili uczestnictwo, odpowiedziało, iż uczestniczą w nich sporadycznie. Na pytanie nr 8 o poziom prowadzonych szkoleń dwóch ankietowanych, potwierdzających uczestnictwo, oceniło je: jeden na 3, drugi na 4 (w skali 1–5). Na pytanie nr 9 o to, przez kogo są prowadzone takie szkolenia, ankietowani odpowiedzieli, iż przez Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach we współpracy ze Śląską Strażą Graniczną.

Na pytanie nr 10 o znajomość rodzajów zabezpieczeń dokumentów oraz umiejętność ich wymienienia aż 18 ankietowanych (60%) wskazało, iż nie zna żadnych rodzajów zabezpieczeń dokumentów, pozostałych 12 ankietowanych (40%) zadeklarowało znajomość podstawowych zabezpieczeń, najczęściej wymieniając: znak wodny, papier zabezpieczony, hologram, nić zabezpieczającą i elementy graficzne. Na pytanie 11. o to, które z zabezpieczeń ankietowani wykorzystują w praktyce do weryfikacji autentyczności dokumentów, najwięcej ankietowanych – tj. 4 osoby wskazały, iż znak wodny, dwie osoby – dane personalne oraz zdjęcie, dwie osoby – elementy wypukłe, jedna osoba – kolorystykę dokumentu oraz ciągłość szaty graficznej.

Na pytanie nr 12 o ocenę poziomu swoich kompetencji w obszarze weryfikacji autentyczności dokumentu publicznego w skali 1–5:

- najwięcej ankietowanych – 13 (44%) oceniło swoje kompetencje w tym zakresie na 1;
- 10 ankietowanych (33%) na 2;
- 3 ankietowanych (10%) na 3;
- 4 ankietowanych (13%) na 4;
- żaden z ankietowanych na 5.

Na pytanie nr 13 o to, czy ankietowani wiedzą, czym różni się podrobienie dokumentu od jego przerobienia, 15 osób (50%) wykazało się wiedzą w tym zakresie, pozostałych 15 ankietowanych (50%) stwierdziło, że nie wie, na czym polega różnica.

Na pytanie nr 14, czy ankietowani kiedykolwiek spotkali się w swej pracy z dokumentem podrobionym, aż 22 osoby (74%) stwierdziły, że nie; 5 osób (17%), że nie wie; z kolei pozostałe 3 osoby (10%) odpowiedziały twierdząco, wskazując, iż były to: podrobione oświadczenia, zaświadczenia, protokoły, uprawnienia do kierowania pojazdami oraz podpisy na dokumencie.

Na pytanie nr 15, czy ankietowani kiedykolwiek spotkali się w swej pracy z dokumentem przerobionym, aż 24 ankietowanych (80%) odpowiedziało przecząco, 5 ankietowanych (17%) stwierdziło, że nie wie, tylko jedna osoba (3%) wskazała, iż miała do czynienia z przerobionymi zaświadczeniami.

Na pytanie nr 16, po czym – zdaniem ankietowanych – można odróżnić dokument podrobiony, 15 ankietowanych (50%) wskazało, iż nie wie, natomiast zdaniem pozostałych 15 ankietowanych (50%) o podrobieniu dokumentu świadczyć mogą:

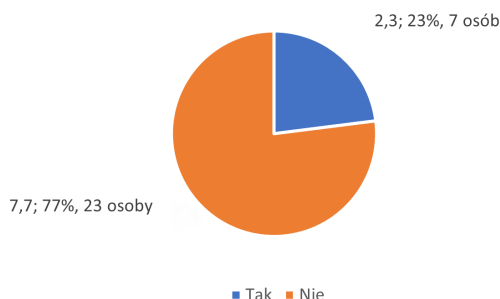
- podrobiona pieczęć;
- podrobiony podpis;
- treść dokumentu, która jest niezgodna z prawdą;
- brak znaków szczególnych (charakterystycznych elementów), w które zaopatrzony jest oryginał;
- brak oryginalnych pieczęci;
- kolorystyka dokumentu, hologram niskiej jakości;
- brak zabezpieczeń;
- szczegóły dokumentu wykonane są nieumiejętnie;
- jakość papieru.

Na pytanie nr 17, po czym – zdaniem ankietowanych – można odróżnić dokument przerobiony, 18 ankietowanych (60%) wskazało, iż nie wie, natomiast zdaniem pozostałych 12 ankietowanych (40%) o przerobieniu dokumentu mogą świadczyć:

- obecne na dokumencie autentycznym zmiany naniesione przez osobę nieuprawnioną;
- dodatkowe, dopisane lub zmienione treści, których brak w dokumencie autentycznym;
- brak oryginalnych pieczęci;
- zmiany/poprawki w dokumencie budzące wątpliwości;
- nieczytelność dokumentu;
- rozwarstwienia, niedokładności graficzne, zniszczenie dokumentu;
- widoczne różnice w rodzaju/rozmiarze czcionki, oznaki wymazania danych, brak ciągłości w liniach tekstu.

Na pytanie nr 18 o rodzaje podejmowanych przez ankietowanych działań na wypadek nabrania podejrzeń, że petent przedkłada im dokument podrobiony albo przerobiony, najwięcej ankietowanych wskazało (15 osób, 50%), iż zgłaszają ten fakt bezpośrednio przełożonemu (kierownikowi); 8 osób (27%) powiadamia o tym organy ścigania, 6 osób (20%) nie wie, co zrobić w takiej sytuacji, a jedna osoba (3%) przeprowadza z petentem rozmowę.

Pytanie 19. Czy w miejscu Pani/Pana pracy istnieją jakieś procedury, co należy zrobić na wypadek nabrania podejrzeń, że petent przedkłada dokument podrobiony albo przerobiony?

Wykres 4. Odpowiedzi na pytanie 19

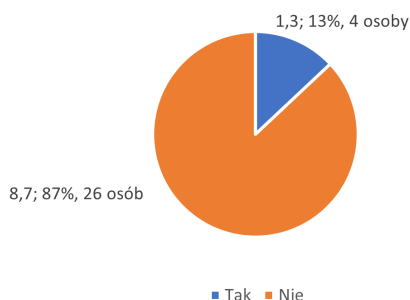
Źródło: opracowanie własne.

Aż 23 osoby (77%) wskazały, iż w ich miejscu pracy brak jest jakichkolwiek procedur, co należy zrobić w sytuacji, gdy nabiorą oni podejrzenia, iż petent posługuje się dokumentem podrobionym albo przerobionym.

Na pytanie nr 20 o to, w jaki sposób ankietowani w praktyce weryfikują autentyczność przedkładanych im dokumentów:

- 11 ankietowanych (37%) weryfikuje autentyczność dokumentów jedynie intuicyjnie, wizualnie (wzrokowo);
- 11 ankietowanych (37%) wskazało, iż zwraca uwagę na wygląd poszczególnych zabezpieczeń (takich jak: hologram, elementy wypukłe, pieczęć, podłoże dokumentu), weryfikuje również podpisy oraz zdjęcie, ewentualnie korzysta pomocniczo z takich baz, jak: baza PESEL, platforma Szafir, repozytorium dokumentów urzędowych (e-justice.europa.eu) oraz czytników do dowodów osobistych;
- 8 ankietowanych (26%) w ogóle nie wie, jak weryfikować autentyczność dokumentów.

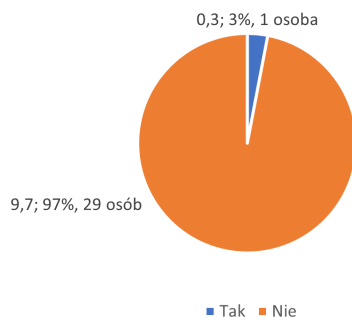
Pytanie 21. Czy w pracy ma Pani/Pan dostęp do szkła powiększającego w celu weryfikacji autentyczności dokumentu?

Wykres 5. Odpowiedzi na pytanie 21

Źródło: opracowanie własne.

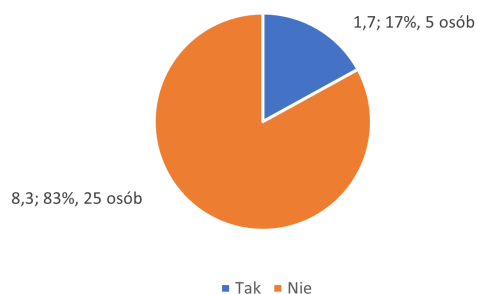
Pytanie 22. Czy w pracy ma Pani/Pan dostęp do lampy UV w celu weryfikacji autentyczności dokumentu?

Wykres 6. Odpowiedzi na pytanie 22

Źródło: opracowanie własne.

Pytanie 23. Czy ma Pani/Pan dostęp do wzorców autentycznych dokumentów?

Wykres 7. Odpowiedzi na pytanie 23

Źródło: opracowanie własne.

Zaprezentowane wyżej wykresy pokazują, iż prawie wszyscy ankietowani wskazali, iż w miejscu pracy nie mają dostępu ani do szkła powiększającego (tak: 26 osób, 87%), ani do lampy UV (tak: 29 osób, 97%), jak również do baz wzorców autentycznych dokumentów (tak: 25 osób, 83%).

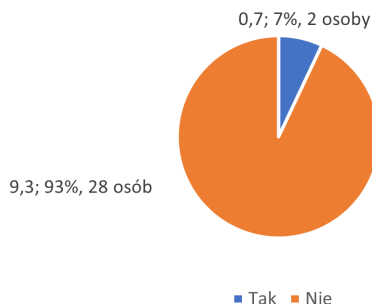
Na pytanie 24. o rodzaje baz wzorców dokumentów, do których ankietowani mają dostęp, uzyskano od 5 ankietowanych (17%) następujące odpowiedzi:

- Rejestr Dowodów Osobistych;
- Baza Wzorcowa Dokumentów Obywateli Ukrainy;
- informatory oraz wykazy ze Straży Granicznej.

Na pytanie nr 25 na temat dostępności do wzorców dokumentów publicznych, uzyskano od 5 ankietowanych (17%) następujące odpowiedzi:

- dowodów osobistych;
- aktów stanu cywilnego;
- dokumentów obywateli Ukrainy.

Pytanie 26. Czy w miejscu pracy może Pani/Pan skorzystać z konsultacji eksperckiej odnośnie do autentyczności dokumentu petenta?

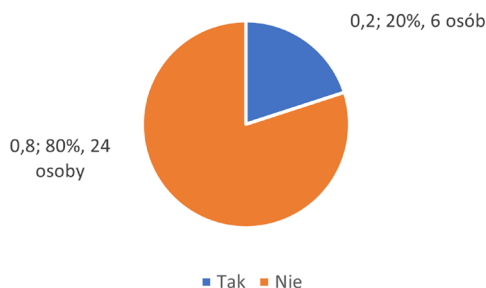

Wykres 8. Odpowiedzi na pytanie 26

Źródło: opracowanie własne.

Zaprezentowane wyżej dane uzasadniają wiedzę, iż większość ankietowanych (28 osób, 93%) nie ma możliwości skorzystania w miejscu pracy z konsultacji eksperckiej odnośnie do autentyczności dokumentu klienta.

Pytanie 27. Czy zna Pani/Pan bazę danych PRADO?

Wykres 9. Odpowiedzi na pytanie 27.

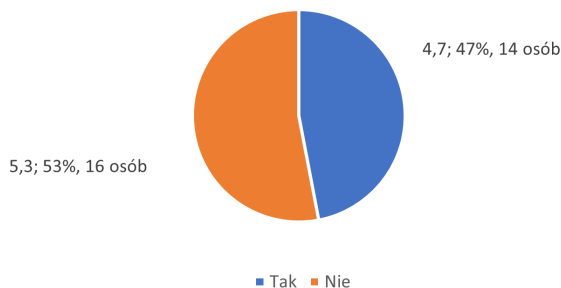
Źródło: opracowanie własne.

W świetle prezentowanych danych aż 80% ankietowanych (24 osoby) nie zna bazy danych PRADO, zaledwie 20% ankietowanych (6 osób) zadeklarowało znajomość ww. bazy.

Na pytanie nr 28 o to, czy znający bazę danych PRADO korzystają z niej w swojej pracy, tylko jeden ankietowany potwierdził, iż korzysta, pozostali ankietowani nigdy z niej nie korzystali.

Na pytanie nr 29, dotyczące rodzajów dokumentów weryfikowanych na podstawie informacji dostępnych na platformie PRADO odnośnie do wzorców dokumentów, tylko jeden ankietowany wskazał, iż wykorzystuje przedmiotową bazę do weryfikacji autentyczności paszportów.

Pytanie 30. Czy wie Pani/Pan o możliwości bycia pociągniętym do odpowiedzialności karnej za uchybienia przy weryfikowaniu autentyczności dokumentów przedkładanych przez petentów?

Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie 30

Źródło: opracowanie własne.

Uzyskane dane uzasadniają wniosek, iż więcej niż połowa ankietowanych (16 osób, 53%) nie zdaje sobie sprawy z możliwości bycia pociągniętym do odpowiedzialności karnej za uchybienia przy weryfikowaniu autentyczności dokumentów.

Na pytanie nr 31 o to, w jakiej sytuacji ankietowani mogą zostać pociągnięci do odpowiedzialności karnej za uchybienia przy weryfikowaniu autentyczności dokumentów przedkładanych przez petentów, jedynie 4 ankietowanych (13%) potrafiło poprawnie wskazać karalne zachowania we wspomnianym zakresie.

Na pytanie 32. o znajomość podstawy prawnej ponoszenia odpowiedzialności karnej za uchybienia przy weryfikowaniu autentyczności dokumentów przedkładanych przez petentów, zaledwie 2 ankietowanych (7%) potrafiło poprawnie wskazać podstawę prawną ponoszenia odpowiedzialności karnej za ww. uchybienia.

4. Omówienie wyników

Wyniki przeprowadzonych wśród pracowników administracji publicznej z obszaru województwa śląskiego badań ankietowych uzasadniają następujące generalizacje:

- Brak jest systematycznych szkoleń pracowników administracji publicznej w zakresie weryfikowania autentyczności dokumentów publicznych.
- Większość pracowników administracji publicznej nie zna regulacji zawartych w ustawie o dokumentach publicznych.
- Pracownicy administracji publicznej nie zostali wyposażeni w taki sprzęt, jak: lampy UV czy szkło powiększające, przy użyciu których weryfikowaliby autentyczność przedkładanych im dokumentów (pomimo zapisu ustawowego, by weryfikowali w ten sposób dokumenty); nie mają też w miejscu pracy dostępu do konsultacji eksperckiej odnośnie do autentyczności dokumentu klienta.

- Pracownicy administracji publicznej nie wiedzą, gdzie szukać wzorców autentycznych dokumentów publicznych.
- Pracownicy administracji publicznej z województwa śląskiego nie są odpowiednio przygotowani do weryfikowania autentyczności dokumentów – w praktyce opierają się oni bowiem na intuicyjnej, szczątkowej wiedzy w tym zakresie.

Zaskakuje brak szkoleń pracowników administracji publicznej w zakresie weryfikowania autentyczności dokumentów, a to właśnie doskonalenie zawodowe jest warunkiem koniecznym nabycia umiejętności skutecznego weryfikowania tożsamości lub uprawnień osób na podstawie przedkładanych dokumentów. W świetle uzyskanych wyników badań nie może też dziwić fakt, iż niektórzy przełożeni wprost zabraniali swoim pracownikom brania udziału w przedmiotowych badaniach. W kontekście wspomnianych we wprowadzeniu oczekiwań formułowanych wobec ustawy o dokumentach publicznych można stwierdzić, że nadzieje związane z przedmiotową ustawą odnośnie do dobrego przygotowania pracowników administracji publicznej do weryfikowania autentyczności dokumentów nie zostały jeszcze spełnione.

Bibliografia

- Goc M., *O potrzebie uregulowań prawno-organizacyjnych problematyki dokumentów publicznych*, „Człowiek i Dokumenty” 2009, nr 13.
- Goc M., *Przestępczość przeciwko dokumentom wciąż groźna*, „Człowiek i Dokumenty”, 2016, nr 43.

The knowledge of public administration employees concerning document verification – within the context of the Polish Public Documents Act

Summary: The aim of this paper is to present the results of an empirical study conducted by the criminology team of the Faculty of Law and Administration of the University of Silesia. The survey focuses on the level of public administration employees' professional training in the field of verifying applicants' identity or qualifications on the basis of the submitted documents. Overall, the results of the authors' own research suggest that public administration employees are not sufficiently trained to assess the authenticity of the proffered documentation.

Keywords: document, public administration, authenticity assessment.